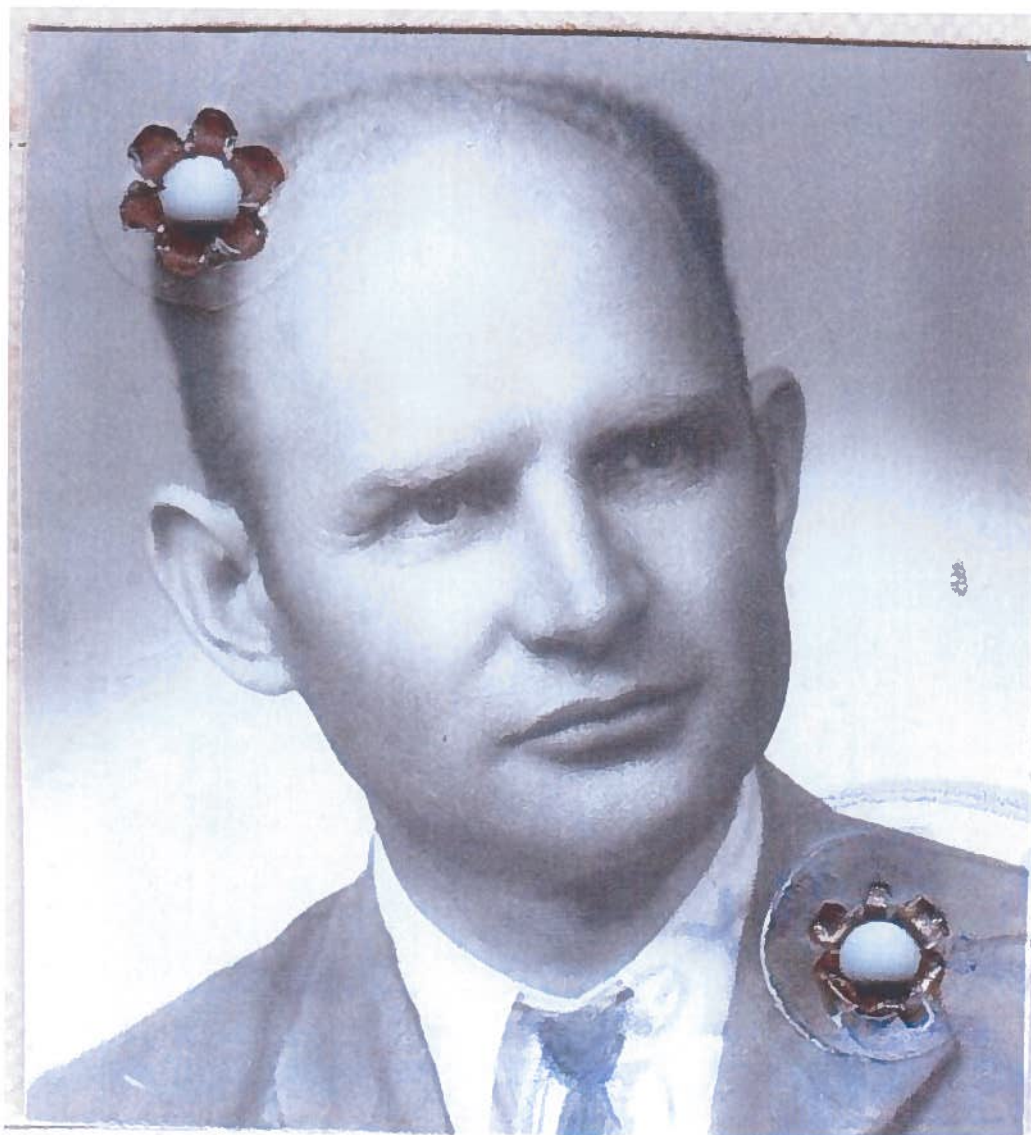

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a

„Hentz Lajos életútja és munkássága”

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Forrás: OPSKK Muzeális Gyűjteménye

Készítette:

Hanó Krisztina

Mezőberény, 2015. augusztus 7.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Orlai Petrics Soma Kulturális Központ

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: *Smiriné Kokauszki Erika*
Levelezési cím: *5650 Mezőberény Fő út 6.*
Telefonszám: *66/515-553*
E-mail cím: opskk@mezobereny.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Hentz Lajos életútja

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ <i>kulturális örökség</i>	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Mezőberény

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- ☒ *települési* ☐ tájegységi ☐ megyei ☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Hentz Lajos helytörténész, etnográfus Köröstarcsán született 1914. szeptember 4-én. Az általános iskola első négy osztályát szülőfalujában végezte, majd édesapja halála után édesanyjával és Teréz nővérével 1924-ben átköltöztek Mezőberénybe, ahol további tanulmányait folytatta. Itt járt polgári iskolába. Mezőberényben a Gyomai út és a Sugár utca sarkán laktak, ebben az időben itt érték az első élmények - a népelet mindennapi képei -, először itt hallhatta a helyi népdalokat is. A polgári iskola befejezése után a nagykovácsi református tanítóképzőben szerzett népiskolai tanítói oklevelet, majd 1935-ben elindult a tanítói pályán, rövid ideig Csárdaszálláson, majd Hódmezővásárhelytől 24 km-re, a hatablaki tanyasi iskolában tanított. Hatvan gyermeket oktatott egyedül, akiktől közben maga is sokat tanult pl. népdalokat, népmeséket. 1939-ben egy dunántúli kis faluba, Lábatlanra került, ahol 16 évet töltött. Itt tartózkodása alatt elvégezte a budapesti Apáczai Csere János Pedagógiai Főiskolán a magyar-történelem szakot, s itt kezdett először igazán néprajzi kutatással foglalkozni.

A főiskola befejezése után, 1955-ben visszaköltözött Mezőberénybe, ahol az I. Sz. Általános Iskolában helyezkedett el. 1962-től 1977-ig igazgatóhelyettes, ettől kezdve már csak szaktárgyait tanította. Arra törekedett, hogy az iskolában szerzett ismereteket később is hasznosíthassák tanítványai. Bámulatos kitartással és lelkesedéssel gyűjtötte a népelet régi tárgyait, nyelvi emlékeit, szellemi hagyatékait, Mezőberény néprajzi értékeit. Nagy segítségére volt ebben nővére, Hentz Teréz is, de sokat segítettek a gyűjtésben az iskola diákjai és tanárai is. Az általa vezetett honismereti szakkörrel is szép eredményeket ért el. Az 1970-es évektől jelentek meg néprajzi írásai és dolgozatai, különböző kiadványokban, szakmai folyóiratokban.

Mezőberény vonatkozásában megjelent műveiből, írásaiból:

- * Cselédbérek és népviseletek Mezőberényben az 1850-60-as években
1971*
- * Mezőberényi szolga-béresek öltözködése a 19. század első felében
1972*
- * Népviselet
Mezőberény, 1973*
- * Népi építkezés Mezőberényben
Mezőberény története. II. Mezőberény, 1973.*

- * *Népviselet*
Mezőberény története. II. Mezőberény, 1973.
- * *A népművészet emlékei*
Mezőberény története II. Mezőberény, 1973.
- * *A népi tégl- és cserépvetés Mezőberényben.*
(Munkaszervezet és technika egy 1886-1931 között működő kisüzemben.)
1973
- * *Die deutsche Volkstracht in Mezőberény*
Budapest: Magyar Néprajzi Társaság: Magyarországi Németek
Demokratikus Szövetsége, 1975
- * *Jegyzetek a mezőberényi patikák történetéhez*
Mezőberény, 1976
- * *A szűcsmesterség Mezőberényben*
1977-1978
- * *Mezőberényi szőttesek*
Békéscsaba, 1979
- * *Mezőberényi szőttesek*
1979
- * *Szűcsmesterség Mezőberényben*
Békés Megyei Múzeumok közleménye Békéscsaba, 1980
- * *Mezőberényi szűcshímzések*
A Megyei Művelődési Központ segédanyaga a megyében működő
díszítőművészeti szakkörök számára 1980
- * *A mezőberényi szlovák női ködmönök*
1980
- * *Házasság és lakodalom Mezőberényben*
1981
- * *Mezőberényi szőrhímzések*
Etnográfia 1983/1.

** A békési viselet
Békés, 1983*

** Cervený tulipán: Mezőberényi szlovák népdalok
Békéscsaba, 1984*

** Egy mezőberényi szücsmester feljegyzései és rajzai 1833-1834.
A Békés megyei múzeumi kutatások eredményeiből 1988*

** Mesélek az életemről
Tanítók, II. Honismereti tábor gyűjtése 1988.*

** Rongypokrócsövés a mezőberényi szlovákoknál
1989*

A '80-as évek derekán felvetődött a múzeumalapítás gondolata is. Hentz Lajos vezetésével és sok lelkes közreműködő segítségével létrehoztak egy városi gyűjteményt. 1985-ben elveszítette testvérét, akinek halála nagyon megviselte, hiszen elválaszthatatlanok voltak egymástól. Hamarosan ő is követte szeretett nővérét, Békéscsabán halt meg 1990. július 13-án. Testvéreivel közös sírja a köztemetőben található, rajta rövid felirat: „Testvérek”.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Hentz Lajos tanár, helytörténész, néprajzkutató volt. Végtelenül szerény ember nagy szorgalommal és Mezőberény iránti tisztelettel és szeretettel. Sokat köszönhet neki a város. Írásai ma is segítséget nyújtanak városunk, és városunk néprajzának, szokásainak, mesterségeinek megismeréséhez. Halála után Mezőberényre hagyott magángyűjteménye és a vezetésével szervezett városi gyűjtemény alapozta meg az Orlai Petrics Soma Múzeum (az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ Muzeális Gyűjteménye jogelődjeként) létrejöttét.

Munkásságát, tevékenységét a muzeológus szakma és a város is elismerte. Kitüntetései:

1985. Szocialista Kultúráért

Mezőberény 250. évfordulójára kiadott Sebestyén Gyula emlékérem

1990 „PRO URBE” kitüntetés Mezőberényért.

Kiváló Társadalmi Munkáért Emlékplakett

2014 őszén az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ Muzeális Gyűjteményében városunk megemlékezett Hentz Lajos születésének 100. évfordulójáról. Csete Gyula, a muzeális gyűjtemény szakmai vezetője Hentz Lajosról, mint néprajzkutatóról; Nagy Ferenc, nyugalmazott iskolaigazgató pedig, Hentz Lajosról, mint pedagógusról tartott előadást az érdeklődők számára.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

<http://konyvtar.mezobereny.hu/index.fcgi?rx=&nyelv=hu&stype=1&stype2=&menuparam5=125&heaAdat=139>

<http://opskk.mezobereny.hu/opskk-gyujtemeny>

http://www.labatlan.istentisztelet.net/index.php?option=com_content&task=view&id=45&Itemid=63

http://www.mezobereny.hu/adattar/hirmondo/hirmondo_201409.pdf

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

MELLÉKLETEK

A large group photograph of the Hatlablakti school class from 1936-1937. The photo shows approximately 40 children and two adults, likely teachers, posed in several rows. A wooden sign in the foreground reads "Hatlablakti 1936 eliskivä 1937". The children are dressed in formal attire typical of the late 1930s, including dresses, sweaters, and collared shirts. The background is a simple, light-colored wall.

Az igazolvány sorozat és sorszáma: II. 67175

Az igazolt személyről készült fénykép:

Hentz Lajos

Az igazolvány tulajdonosának aláírása: Hentz Lajos

1. Családi és utónéve (a nőknél leánykori neve is) Hentz Lajos

2. Születési ideje: 1914. évi nov. hó. 04 n.

3. Születési helye: Kővártelep

4. Anyjának leánykori családi és utónéve: Föld Teréz

5. Az igazolt vagy: katonai parancsnokseg.
munk. nevezése: Békés Tanács Kieg. Biz. Békés 1958. febr. hó. 12 n.

P. H. Végzettség: László

aláírás

Képek forrása: OPSKK Muzeális Gyűjtemény

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

Méltató szavak Hentz Lajos lábatlani tartózkodásáról:

„A Lábatlani Református Egyházat nagyon régóta szolgálja gyülekezeti énekkar. Az 1950-52 előtti években a mindenkori kántor feladata volt az énekkar szervezése. Ezek az énekkarok az egyházi szertartásokon való éneklésen kívül énekkari hangversenyeket, a maguk és a falu szórakoztatására jótékony célú mulatságokat rendeztek, amit ékesen bizonyít a három hónap híján 100 éves meghívó is. Ekkor Nagy Lajos kántor-tanító volt a karvezető. (1907-1921)

Őt Sántha József követte, 1922-1939 között. 1939-ben jött Lábatlanra Hentz Lajos tanító. Rá még a mai napig is nagyon sokan emlékeznek, hála Istennek még olyanok is, akik már nem is találkozhattak vele. Ő férfi-és vegyes kart is vezetett. Amikor az '50-es évek elején megtiltották, hogy pedagógus az egyházi tevékenységekben részt vegyen, Hentz Lajos népdalfeldolgozásokat, megzenésített Petőfi verseket és egyéb kórusműveket tanított be. 1955-ben elköltözött Lábatlanról.”

Forrás:http://www.labatlan.istentisztelet.net/index.php?option=com_content&task=view&id=45&Itemid=63

2014. október 2-án, az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ Muzeális Gyűjteményében, a Múzeumi Esték előadássorozat keretében megemlékeztek Hentz Lajos születésének 100. évfordulójára. Ebből az alkalomból Csete Gyula, a muzeális gyűjtemény szakmai vezetője, mint néprajzkutatóról, Nagy Ferenc, nyugalmazott iskolaigazgató pedig, mint pedagógusról tartott előadást Hentz Lajosról.

Ajánlás
Hentz Lajos életműve
Mezőberény Települési Értéktárba történő felvételéhez

Hentz Lajos bácsival közel 20 esztendőn keresztül volt szerencsém együtt dolgozni. Sok szeretettel és tisztelettel gondolok vissza az ez idő alatt megismert emberi, pedagógiai, munkatársi jellemvonásaira.

Emberként: alapos, jó megfigyelő, megfontolt, előre tervező, segítőkész, humánus gondolkodó, mérhetetlenül szerény személyiség volt.

Pedagógusként, nevelőként: türelmes, következetes, „szigorú”, mindenkor a tanuló javát segítő, jó közösségépítő, elkötelezett pedagógusként ismertem meg.

Munkatársként és „főnökként” pedig: önzetlen, segítőkész, reálisan értékelő vezetőként él emlékeimben.

Egy mondatban összefoglalva:

Példaértékű életet élő, tiszteletre és szeretetre méltó ember volt.

Nem véletlen, hogy a Hentz testvérpár (Lajos bácsi és Terike néni) személyisége, tevékenysége és munkássága fogalomként él még ma is Mezőberényben.

Kutatómunkáját, a régi Mezőberény életét, néprajzát bemutató műveit a realitás, a hiteles pontosság és a közérthetőség jellemzi.

Az előzőekben felsoroltak alapján szeretettel és tisztelettel ajánlom Hentz Lajos munkásságát a mezőberényi értéktárba.

Mezőberény, 2015. július 7.

Hathy Zsolt
nyugalmazott tanár

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Hozzájárulási nyilatkozat

Alulírott Smiriné Kokauszki Erika hozzájárulok, hogy az, információkat, melyeket a

Javaslat a „Hentz Lajos életútja és munkássága ”

települési értéktárba történő felvételéhez

című adatlap tartalmaz, a Mezőberény Települési Értéktár Bizottság (egyéb értéktárba kerülés esetén az aktuális értéktári bizottság) az ide vonatkozó jogszabályok figyelembe vétele mellett szabadon felhasználhatja.

Hozzájárulok továbbá, hogy az érték valamely értéktárba történő felvétele esetén, az értéktárak számára készített internetes oldalon és a TV-csatornák által felvett, vágott anyagokban, valamint az értékeket bemutató reklámokban megjelenjen.

Mezőberény, 2015.augusztus 7.

Smiriné Kokauszki Erika
OPSKK igazgatója

Hozzájárulási nyilatkozat

Alulírott Csete Gyula hozzájárulok, hogy a fényképeket, melyeket a

Javaslat a „Hentz Lajos életútja és munkássága ”

települési értéktárba történő felvételéhez

című adatlap tartalmaz, a Mezőberény Települési Értéktár Bizottság (egyéb értéktárba kerülés esetén az aktuális értéktári bizottság) az ide vonatkozó jogszabályok figyelembe vétele mellett szabadon felhasználhatja.

Hozzájárulok továbbá, hogy az érték valamely értéktárba történő felvétele esetén, az értéktárak számára készített internetes oldalon és a TV-csatornák által felvett, vágott anyagokban, valamint az értékeket bemutató reklámokban megjelenjen.

Mezőberény, 2015.augusztus 7.

Csete Gyula
OPSKK Muzeális Gyűjteményének vezetője